

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.494/2017/3.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke

. Tibold Ágnes előadó bíró

. Osztovits András bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Léhmann György ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: Dr. Brandusa Mónika jogtanácsos

A per tárgya: szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása.

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Fővárosi Ítéltábla 14.Gf.40.533/2013/6. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Fővárosi Törvényszék 25.G.40.102/2013/11. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel érintett rendelkezéseit hatályában fenntartja azzal a pontosítással, hogy az érvénytelenség megállapítása a kölcsönszerződés 6.4. pontjára és 4.1. pontjának első mondatára vonatkozik.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A peres felek 2008. április 14. napján CHF alapú kölcsönszerződést kötöttek, amelyben alperes 114.700 CHF, legfeljebb 17.450.000 Ft kölcsön nyújtását vállalta a felperes részére. A kölcsönszerződés 4.1. pontjának első mondata, valamint 6.4. pontja feljogosította az alperest a kölcsön kamatlábának, hiteldíjának, illetve a hiteldíj bármely elemének egyoldalú módosítására.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [2] A felperes kereseti kérelmében a kölcsönszerződés 4.1. pontjának az alperes egyoldalú szerződésmódosítási jogával kapcsolatos első mondata, valamint 6.4. pontja érvénytelenségének, valamint annak megállapítását kérte, hogy a semmis feltételek a szerződés megkötésének napjától nem jelentenek kötelezettséget a felperesre nézve.

- [3] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozata indokolásában megállapította, hogy az üzletszabályzat a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: rPtk.) 205/B. § (1) bekezdése alapján a felek szerződésének részévé vált. Kiemelte, a felperes kizárólag a kölcsönszerződés 4.1. és 6.4. pontja tisztességtelenségének megállapítását kérte, nem kérte az üzletszabályzat rendelkezései érvénytelensége megállapítását, így az abban foglaltakat a bíróság nem vizsgálhatta. A támadott szerződéses rendelkezések vonatkozásában megállapította, hogy az abban foglaltak nem sértik a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012.(XII.10.) PK véleményben (a továbbiakban: PK vélemény) megfogalmazott elveket.
- [5] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság 2014. február 11-én kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét „megváltoztatta és megállapította, hogy a kölcsönszerződés 4.1., valamint 6.4. pontja érvénytelen, ezt meghaladóan a keresetet elutasította” Megítélése szerint az elsőfokú bíróság az alperest megillető egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelensége tekintetében téves jogi következtetést vont le. Annyiban egyetértett az elsőfokú ítéletben foglaltakkal, hogy az üzletszabályzat egyoldalú szerződésmódosítás esetére a fogyasztó felmondási jogát biztosítja, azonban álláspontja szerint a perbeli rendelkezések nem felelnek meg a szimmetria, az ellenőrizhetőség, az átláthatóság, továbbá az egyértelmű és érthető megfogalmazás követelményének. Utalt arra is, mivel az alperesi üzletszabályzatban megjelölt feltételek nem tekinthetők egyértelmű, egzakt mutatókat takaró megfogalmazásnak, ennél fogva egyedül az alperes belátásán múlik, hogy ezen feltételek alatt pontosan mit ért, ezáltal egyoldalúan az alperest jogosítja fel a szerződés bármely feltételének értelmezésére. Ez a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § (1) bekezdés a) pontja szerint is tisztességtelennek minősül. A kereset tárgyává tett kikötések az alperes javára indokolatlan és egyoldalú előnyt biztosítanak, egyúttal a felperes terhére indokolatlan és egyoldalú hátrányt idéznek elő, a szerződésből eredő jogok, kötelezettségek egyensúlyának a jóhiszeműség és tisztesség követelményébe ütköző eltolódását eredményezik, mindezért azoknak az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenségét megállapította, amelynek jogkövetkezménye a 209/A. § (2) bekezdése szerinti relatív semmisség.

A felülvizsgálati kérelem

- [6] A jogerős ítélet ellen az alperes nyújtott be 2014. május 26-án felülvizsgálati kérelmet, melyben annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Állította, a jogerős ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (2) és (3) bekezdésébe, 164. §-ába, 206. §-ába, 215. §-ába és 239. §-ába, 247. §-ába 253. § (3) bekezdésébe, valamint az rPtk. 209. § bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő.
- [7] Előadta, hogy a másodfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelem korlátaiban egyrészt azáltal, hogy a szerződés teljes 4.1. pontjának érvénytelenségét állapította meg, holott a kereseti kérelem kizárólag annak első mondatára vonatkozott, másrészt azért, mert indokolásában az üzletszabályzat rendelkezéseinek vizsgálatával olyan körülményekre hivatkozott, amelyekre a felperes keresete nem terjedt ki. A kizárólag a fellebbezésben megjelenő, az üzletszabályzatban szereplő oklista egyes elemeinek tisztességtelenségére való hivatkozást figyelmen kívül kellett volna hagynia, mert az meg nem engedett keresetmódosításnak minősült.
- [8] Az alperes hivatkozott arra is, hogy a felperes az elsőfokú eljárás során, az általa a keresetben megjelölt szerződéses pontok vonatkozásában a tisztességtelenséget az elsőfokú bíróság erre vonatkozó tájékoztatása ellenére nem bizonyította. A jogerős ítélet a bizonyítás sikertelensége ellenére a felperes kereseti kérelmének helytadott.
- [9] Az alperes - bár megítélése szerint a másodfokú bíróság az üzletszabályzatot nem vizsgálhatta volna - indokai részletes kifejtésével bemutatta, hogy az üzletszabályzatban az egyoldalú szerződésmódosítás alapjául meghatározott indokok megfelelnek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a szimmetria és a felmondhatóság elvének.
- [10] Az alperes álláspontja szerint mivel mindkét perbeli szerződéses pont megfelel a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) rendelkezéseinek, azok tisztességtelensége nem is vizsgálható.
- [11] Abban az esetben, ha a szerződéses rendelkezések mégis érvénytelennek minősülnének, a felperes arra hivatkozott, hogy az érvénytelenség oka szerződésmódosítással már elhárult, ezért a szerződés ex tunc hatállyal érvényessé vált. Ennek következtében a bíróság ítéletében kizárólag a szerződés érvényessé válását állapíthatja meg, tekintettel az üzletszabályzat 2009. július 15-től hatályos kamatmódosítás vonatkozásában történt módosítására és arra, hogy a szerződés egyoldalú módosítását szabályozó rendelkezések helyébe a lakáscélú hitelszerződésekben írt kamat egyoldalú módosításának lehetőségéről szóló 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) rendelkezései léptek.
- [12] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem nyújtott be.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A Kúria a Gfv.VII.30.189/2014/3. számú végzésével a felülvizsgálati eljárást a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. tv.) 16. §-a alapján felfüggesztette. A folytatódó eljárásban az alperes a felülvizsgálati kérelmét fenntartotta.
- [14] A Kúria előrebocsátja, a felülvizsgálati eljárás tárgya a jogerős ítélet, illetve annak vizsgálata, hogy az a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő-e. A Kúria döntését a jogerős ítélet meghozatalát követően kihirdetett törvények - kivételes esetektől eltekintve - nem befolyásolhatják, mivel olyan jogszabályi rendelkezésbe nem ütközhet egy jogerős ítélet, amely annak meghozatalakor még nem volt hatályos. A perbeli eljárásra a DH1. tv. 16. §-a ugyan kihatott, de nem az ügy érdemére. A felülvizsgálati eljárás e sajátosságára tekintettel a Kúria az alperes felülvizsgálati kérelmének elbírálása körében nem vehette figyelembe a jogerős ítélet kihirdetése után bekövetkezett jogszabályi változásokat.
- [15] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és megállapította, hogy az az ügy érdemére kiható módon nem jogszabálysértő.
- [16] Az alperes arra megalapozottan hivatkozott felülvizsgálat kérelmében, hogy a kereset a kölcsönszerződés 4.1. pontjának kizárólag az egyoldalú kamatmódosítást lehetővé tevő első mondatára vonatkozott, ezért a teljes 4.1. pont érvénytelenségének megállapítása a kereseti kérelmen való túlterjeszkedésnek minősül. A jogerős ítélet indokolásából azonban az is egyértelműen kitűnik, hogy a másodfokú bíróság ténylegesen csak a keresettel támadott mondatot vizsgálta, csak e körben tett megállapításokat, így a rendelkező részben a teljes 4.1. pont megjelenése nyilvánvalóan téves. A Kúria ezért a rendelkező rész hibáját (elírását) annak pontosításával orvosolta.
- [17] A Kúria megállapította, hogy nem sértett eljárási szabályt a másodfokú bíróság, amikor a kereset tárgyává tett, az alperes számára egyoldalú szerződésmódosítási jogot biztosító szerződéses kikötések tisztességtelenségének vizsgálata körében az azokkal összefüggő, a szerződés részévé vált üzletszabályzatba foglalt kikötéseket is figyelembe vette. Ez a bíróságnak az rPtk. 209.§ (2) bekezdése értelmében hivatalból kötelessége. A feltétel tisztességtelen voltának megállapításakor ugyanis egyebek mellett vizsgálni kell az érintett feltételnek a szerződés más feltételeivel való kapcsolatát is. Erre tekintettel a felperesnek a per későbbi szakában a keresete alátámasztásaként hivatkozott további érvei körében az üzletszabályzatba foglalt ok-lista tisztességtelenségére való hivatkozása nem minősül meg nem engedett keresetmódosításnak.

- [18] A jogerős ítélet nem sérti az rPp. 164. és 206. §-iban szabályozott, a bizonyításra a bizonyítási teherre és a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabályokat sem. A feleket a polgári perben állítási és bizonyítási kötelezettség terheli. A felperesnek már a keresetlevélben közölnie kell azokat a tényeket és bizonyítékokat, amelyek az általa érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgálnak [rPp. 121. § (1) bek. c) pont], az alperest pedig az idéző végzésben figyelmezteti a bíróság arra, hogy a védekezése alapjául szolgáló tényeket és ezek bizonyítékait legkésőbb a tárgyaláson elő kell adnia [rPp. 126. § (3) bek.]. A felperes tényállítási és bizonyíték szolgáltatási kötelezettségének eleget tett a per tárgyát képező kikötéseket tartalmazó szerződés csatolásával és annak előadásával, hogy milyen alapon tekinti tisztességtelennek a támadott rendelkezéseket. Bizonyítási kötelezettség a feleket a tények tekintetében terheli, viszont az általános szerződési feltételként a szerződés részévé vált kikötés tisztességtelenségének megítélése az adott esetben nem tény-, hanem jogkérdés. A bíróság jogkérdésben elfoglalt álláspontja nem a bizonyítékok rPp. 206. §-a szerinti mérlegelése körébe tartozó kérdés, így ezen rendelkezések megsértése az adott tényállás mellett fel sem merülhet.
- [19] A Kúria megítélése szerint a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott anyagi jogi jogszabálysértések sem állapíthatók meg. A másodfokú bíróság a PK vélemény 6. pontjában megfogalmazott elveknek és szempontoknak a figyelembevételével vizsgálta a perbeli kikötéseket, és állapította meg - a felmondhatóság kivételével - az azoknak való meg nem felelést, ezáltal az rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti tisztességtelenséget.
- [20] A Kúria rámutat, a szerződéskötéskor hatályos rPtk. 209. § (5) bekezdése nem zárta ki a perbeli kikötések tisztességtelenségének vizsgálatát. Aszerint nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabály előírásának megfelelően határozzák meg. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötés tisztességtelenségének vizsgálatát nem zárja ki, hogy annak alkalmazását jogszabály lehetővé tette. Az rPtk. 209. § (5) bekezdésének a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (preambulum 14. pontja, illetve 1. cikk (2) bekezdés) szerinti helyes értelmezéséből az következik, hogy az csak olyan jogszabályi rendelkezésekre vonatkozik, amelyek az adott kérdést a szerződés tartalmává váláshoz kellő részletezettséggel rendezik, vagyis amelyek az rPtk. 205. § (2) alapján nem igényelnek szerződéses megállapodást (2/2012.PK. vélemény 3. pont). Ilyen jogszabályi rendelkezésre az alperes a felülvizsgálati kérelmében nem hivatkozott.
- [21] Nem jogszabálysértő a jogerős ítélet szerződés részleges érvénytelenségét megállapító rendelkezése a Korm. rendelet hatálybelépésére, az üzletszabályzat annak megfelelő módosítására tekintettel sem. Önmagában e jogszabály perbeli szerződésre is

kötelező alkalmazása folytán a szerződés nem vált érvényessé, nem konvalidálódott. Az utóbb hatályba lépett jogszabály egyrészt keretszabályokat tartalmaz, és a „keretet” változatlanul a pénzügyi intézménynek kellett kitöltenie a fogyasztóvédelmi szempontoknak megfelelő feltételekkel. Önmagában az a tény, hogy az ok. listában írt feltételek esetleg maradéktalanul megfelelnek a hivatkozott jogszabályoknak, nem jelenti azt, hogy a szerződéses rendelkezés átlátható lenne, hiszen a szabályozás alapján a fogyasztó nem tudott számolni azzal, hogy a változás fizetési kötelezettségeire milyen módon, mértékben hat ki, az emelések mértékének jogszerűségét sem tudta ellenőrizni, ahogy arra a Kúria a jogerős ítélet meghozatalát követően hozott a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések egyes rendelkezéseinek tisztességtelenségéről szóló 2/2014.PJE határozat 2. pontjában is általános érvénnyel rámutatott.

- [22] A Kúria végül utal arra, hogy a felek között az elszámolás megtörtént, vagyis a tisztességtelen szerződési feltétel jogkövetkezménye már levonásra került.
- [23] A jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból nem jogszabálysértő, ezért azt a Kúria a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján - pontosítással - hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [24] A felülvizsgálati kérelem nem vezetett eredményre, azonban a felperesnek költsége nem merült fel, így ebben a kérdésben a Kúriának határoznia nem kellett.
- [25] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [26] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Budapest, 2018. január 29.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk.
előadó bíró, Dr. Osztovits András sk. bíró